

<https://sppl.ui.ac.ir/?lang=en>

Spatial Planning

E-ISSN: 2476-3357

Document Type: Research Paper

Vol. 14, Issue 1, No.52, Spring 2024, pp. 1- 2

Received: 24/12/2023

Accepted: 29/01/2024

Locating Religious Tourism Eco-Camps in the West of Iran (Case Study: Sample Area of Weis Al-Qarn Tourism, Kermanshah Province, Iran)

Davood Jamini¹ *, Amin Dehghani², Ramin Atashbahar³, Arash Rezaei⁴

1- Assistant Professor, Department of Geomorphology, Faculty of Natural Resources, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran (Part-time Researcher at Kurdistan Studies Institute, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran)
d.jamini@uok.ac.ir

2- Assistant professor, Department of Geography, Faculty of Literature and Humanities, University of Jiroft, Kerman, Iran
amindehghani96@yahoo.com

3- Department of Geomorphology, Faculty of Natural Resources, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran
rad1999ar@gmail.com

4- Ph.D. student in Construction Management, Islamic Azad University, Sanandaj Branch, Sanandaj, Iran
ar.rezaei96@gmail.com

Abstract

Establishing tourism eco-camps is a key strategy for sustainable tourism development, particularly in religious tourism destinations, as it enhances their appeal and economic value while preserving spiritual and historical sites. Weis Al-Qarn, a popular tourist destination in Kermanshah Province, attracts a significant number of visitors annually. Introducing a tourism eco-camp in this area can be a crucial step towards achieving sustainable religious tourism objectives. Hence, this quantitative and applied research aimed to identify an appropriate location for a tourism eco-camp in the tourist area of Weis Al-Qarn in Kermanshah Province. To accomplish this objective, 12 criteria, including elevation, slope, annual solar radiation angle, geology, proximity to landslide areas, distance from the river, distance from roads, land use, vegetation differentiation index, distance from cemeteries, distance from the court of Weis Al-Qarn, and proximity to paragliding sites, were employed. The data analysis involved using the overlay method and the Weighted Sum tool in ArcGIS software. The research findings revealed that out of the total investigated area of 219.39 ha for the tourism eco-camp

*Corresponding Author

Jamini, D., Dehghani, A., Atashbahar, R., & Rezaei, A. (2024). Locating religious tourism eco-camps in the west of Iran (case study: Weis Al-Qarn tourism sample area, Kermanshah province). *Spatial Planning*, 14 (1), 1 - 2.

2476-3357 © The Author(s).

Published by University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>).

10.22108/SPPL.2024.140186.1765

construction, approximately 32.2 ha were classified as highly suitable, 55.03 ha as suitable, 60.76 ha as moderately suitable, 45.73 ha as unsuitable, and 25.66 ha as highly unsuitable. The highly suitable area was predominantly located in the southern and southeastern parts of the study area with a limited portion in the western section.

Keywords: Religious Tourism, Sample Tourism Areas, Location, Wais al-Qarn, Kermanshah.

Introduction

Weis Al-Qarn Shrine situated in Kermanshah Province serves as a significant site for religious tourism. The presence of a paragliding flight site in its vicinity coupled with the pristine and captivating natural landscape surrounding it adds to the allure of this tourist destination. With the growing recognition of the role of religious tourism in fostering sustainable development within host communities, researchers have shown increasing interest in this domain. However, the existing studies predominantly focus on shrines located in urban areas, while those situated in rural and sparsely populated regions have received limited attention. Presently, one of the major challenges faced by our country in tourism is the lack of accommodation facilities and services for tourists. Offering diverse accommodation options that cater to the preferences of tourists can attract a broader range of visitor groups. Consequently, identifying suitable areas for tourism development, specifically for the establishment of eco-camps, is a crucial concern for tourism planners. In line with this objective and to maximize the benefits of tourism while minimizing environmental degradation in these tourist sites, the concept of designing eco-camps based on the principles of ecotourism and sustainable development has been proposed. Considering the current circumstances of religious tourism in the country, including the research gap concerning non-urban religious tourism and inadequate accommodation infrastructure for religious tourists, Weis Al-Qarn Shrine faces similar challenges. Therefore, in this study, the researchers aimed to address the following question: What are the favorable locations for constructing eco-camps to enhance religious tourism in the area of Weis Al-Qarn Shrine?

Materials and Methods

This study adopted a quantitative and applied research methodology, combining documentary methods (analysis of relevant articles, organizational data, etc.) and surveys to gather expert opinions and insights. The research process can be summarized as follows:

The initial step involved a comprehensive review of relevant literature and extraction of the key components and criteria for locating tourism eco-camps. Next, the necessary layers for identifying suitable locations for the eco-camp were prepared. The third stage involved data processing, analysis, and synthesis. Finally, the results were presented through the preparation and interpretation of final plots.

Research Findings

To achieve the main objective of this research, 12 criteria were utilized, including elevation, slope, annual solar radiation angle, geology, distance from landslide areas, distance from the river, distance from roads, land use, vegetation differentiation index, distance from cemeteries, distance from the court of Weis Al-Qarn, and proximity to the paragliding flight site. The research findings revealed that out of the total investigated area of 219.39 ha for the construction of a tourism eco-camp, approximately 32.2 ha were classified as highly suitable, 55.03 ha as suitable, 60.76 ha as moderately suitable, 45.73 ha as unsuitable, and 25.66 ha as highly unsuitable. The highly suitable area was predominantly located in the southern and southeastern parts of the study area with a limited portion in the western section.

Discussion of Results and Conclusion

The extensive geographical area identified for the establishment of a tourism eco-camp offers significant opportunities for the development and diversification of tourism activities in the exemplary tourism area of Weis Al-Qarn. Religious tourism holds great significance in Islam and contributes to various dimensions of sustainable development. Given the limited existing studies in this field, this study serves as a foundation for future research on the subject matter. It provides valuable insights that can inform and inspire further investigations in this area.

مکان‌یابی اکومپ گردشگری مذهبی در غرب ایران (مطالعه موردی: منطقه نمونه گردشگری ویس‌القرن، استان کرمانشاه)

داود جمینی* ، استادیار گروه ژئومورفولوژی، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران (پژوهشگر پاره وقت پژوهشکده کردستان شناسی،

دانشگاه کردستان، سنندج، ایران)

d.jamini@uok.ac.ir

امین دهقانی، استادیار، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه جیرفت، جیرفت، ایران

amindehghani96@yahoo.com

رامین آتش‌بهار، دانشجوی گروه ژئومورفولوژی، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

rad1999ar@gmail.com

آرش رضایی، دانشجوی مدیریت ساخت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سنندج، سنندج، ایران

ar.rezaei96@gmail.com

چکیده

احداث اکومپ‌های گردشگری از راهبردهای توسعه گردشگری پایدار است که در صورت کاربست آنها در منطقه‌های نمونه گردشگری مذهبی می‌توان ضمن حفاظت از آثار معنوی و تاریخی، جذابیت و ارزش اقتصادی آنها را به شدت افزایش داد. منطقه نمونه گردشگری ویس‌القرن یکی از منطقه‌های نمونه گردشگری استان کرمانشاه است که هر سال تعداد زیادی از گردشگران را به سوی خود جذب می‌کند. مکان‌یابی اکومپ گردشگری در این فضای گردشگری می‌تواند گام مهمی در راستای تحقق هدف‌های گردشگری مذهبی پایدار در این فضای گردشگری باشد؛ از این رو هدف اصلی پژوهش کمی و کاربردی حاضر، مکان‌یابی اکومپ گردشگری در منطقه نمونه گردشگری ویس‌القرن در استان کرمانشاه است. برای دستیابی به هدف اصلی پژوهش از ۱۲ معیار ارتفاع، شیب، زاویه تابش سالانه خورشید، زمین‌شناسی، فاصله از نقاط زمین لغزش، فاصله از رودخانه، فاصله از جاده، کاربری اراضی، شاخص تفرق پوشش گیاهی، فاصله از قبرستان، فاصله از بارگاه ویس‌القرن و فاصله تا سایت پرواز پاراگلایدر و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از روش Overlay و Weighted Sum در نرم‌افزار ArcGIS استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد از مجموع ۲۱۹/۳۹ هکتار فضای بررسی شده برای احداث اکومپ گردشگری، حدود ۳۲/۲ هکتار در پهنه بسیار مناسب، ۵۵/۰۳ هکتار در پهنه مناسب، ۶۰/۷۶ هکتار در پهنه به نسبت مناسب، ۴۵/۷۳ هکتار در پهنه نامناسب و ۲۵/۶۶ هکتار در پهنه بسیار نامناسب قرار گرفته است. پهنه بسیار مناسب مذکور به لحاظ موقعیت در بخش جنوب، جنوب‌شرقی و قسمت محدودی از آن در بخش غربی محدوده مطالعاتی قرار گرفته است. واژه‌های کلیدی: گردشگری مذهبی، منطقه‌های نمونه گردشگری، مکان‌یابی، ویس‌القرن، کرمانشاه.

*نویسنده مسئول.

جمینی، داود، دهقانی، امین، آتش‌بهار، رامین، رضایی، آرش. (۱۴۰۲). مکان‌یابی اکومپ گردشگری مذهبی در غرب ایران (مطالعه موردی: منطقه نمونه گردشگری ویس‌القرن، استان کرمانشاه). *برنامه‌ریزی فضایی*، ۱۴ (۱)، ۶۲-۳۹.

2476-3357 © The Author(s). Published by University of Isfahan
This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

مقدمه

براساس آمارهای انتشاریافته در سال ۱۹۵۰ حدود ۲۵ میلیون گردشگر بین‌المللی در سراسر جهان وجود داشته که در اواسط دهه قبل (۲۰۱۰-۲۰۲۰) این رقم به بیش از یک میلیارد افزایش یافته است. پیش‌بینی شده است این رقم در سال ۲۰۵۰ به ۴/۲ میلیارد نفر افزایش یابد (Yeoman & McMahon-Beatte, 2016). درباره اهمیت صنعت گردشگری ذکر این نکته لازم است که ارزش گردشگری در سراسر جهان سالانه بیش از ۱ تریلیون دلار است (Mwebaza et al., 2018, p. 117) و از آن به‌عنوان استراتژی تجدیدحیات به‌ویژه در جوامع روستایی یاد شده است (Jamini & Dehghani, 2022).

بررسی‌ها نشان می‌دهد یکی از اصلی‌ترین دلایل عمده سفر، انگیزه‌های مذهبی است (اسماعیلی مهیاری و همکاران، ۱۴۰۲، ص. ۱۴۴). به این صورت که دین مردم را وادار می‌کند تا از مکان‌های خاصی نقل مکان کنند و در جست‌وجوی معانی، ارزش‌ها، باورها و تجربه‌های خودشان به سفر بروند (Romanelli et al., 2021, p. 387). براساس آمارهای منتشر شده در سال ۲۰۱۳ انگیزه اصلی ورود ۵ درصد گردشگران بین‌المللی به مقاصد گردشگری، دلایل معنوی / مذهبی بوده است. باتوجه به اینکه حدود ۶۰ درصد از جمعیت جهان پیرو مذهب هستند، تخمین زده شده است که بیش از ۲۵ درصد از مسافران بین‌المللی به گردشگری مذهبی علاقه‌مند هستند (Ayorekire et al., 2020, p. 144). همچنین، سازمان جهانی گردشگری تخمین زده است که سالانه ۶۰۰ میلیون سفر مذهبی در سراسر جهان انجام می‌شود (Ruttanavisanon & Agmapisarn, 2022, p. 12) که ۴۰ درصد آن در اروپا و حدود نیمی از آن در آسیا و بقیه در سایر قاره‌ها انجام می‌شود (Gedecho, 2014, p. 42). از مزایای گردشگری مذهبی می‌توان به اثر آن بر کاهش انحرافات و ناهنجاری‌های اجتماعی (Abbas et al., 2021, P. 1668)، تأمین بودجه لازم برای حفاظت و نگهداری از اماکن مذهبی (Esubalew et al., 2020, p. 3919)، تعامل میان ملل و فرهنگ‌ها (کروبی و همکاران، ۱۳۹۷، ص. ۴۷۵)، تکمیل زنجیره ارزش فعالیت‌ها، ایجاد فرصت‌های شغلی، رشد جمعیت مقاصد گردشگری، توسعه زیرساخت‌ها، تأمین ارز، ثبات درآمد برای جوامع میزبان و بهبود شرایط عمومی زندگی جوامع میزبان اشاره کرد (Mwebaza et al., 2018, p. 121-122).

ایران با برخورداری از پیشینه تاریخی، فرهنگ و هنری غنی یکی از مقاصد اصلی گردشگری خاورمیانه است که هر سال میزبان گردشگران متعددی از سراسر جهان است (Pezeshki et al., 2023). در این میان، گردشگری مذهبی یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های سفر گردشگران به کشورمان است (کروبی و همکاران، ۱۳۹۷، ص. ۴۷۵). باتوجه به احتمال تمام‌شدن ذخایر نفتی کشورمان در آینده یکی از مهم‌ترین منابع جایگزین برای تأمین درآمد کشور، برنامه‌ریزی و توسعه بخش‌های مختلف صنعت گردشگری از جمله گردشگری مذهبی است (عربشاهی و همکاران، ۱۳۹۵، ص. ۷۶). بنابراین توسعه انواع گردشگری از جمله گردشگری مذهبی می‌تواند به‌عنوان ابزاری حیاتی برای دستیابی به هدف‌های توسعه ایران در آینده در نظر گرفته شود (Esfandyari et al., 2023). همچنین، باتوجه به اینکه حدود ۱۰ هزار زیارتگاه (امامزاده، بقعه متبرکه و بنای مذهبی) در ایران وجود دارد (عنابستانی و رجبی، ۱۳۹۳، ص. ۱۱۶) و ۹۸ درصد جمعیت کشور را مسلمان هستند (سجاسی قیداری و کامرانی‌فر، ۱۳۹۳، ص. ۱۵۱۸)، این جاذبه‌های مذهبی گردشگران زیادی را به سوی خود جذب می‌کنند (محمودی و همکاران، ۱۳۹۴، ص. ۷۲). با این‌اوصاف، می‌توان از ظرفیت‌های متعدد گردشگری مذهبی به‌نحو مطلوبی بهره‌برداری کرد.

زیارتگاه ویس‌القرن یکی از منطقه‌های نمونه گردشگری در استان کرمانشاه است که کارکرد اصلی آن گردشگری مذهبی است؛ به گونه‌ای که هر سال هزاران گردشگر را به سوی خود جذب می‌کند. قرارگرفتن سایت پرواز پاراگلایدر در مجاورت آن در کنار چشم‌انداز طبیعی بکر و زیبایی اطراف آن بر جذابیت‌های این فضای گردشگری افزوده است (اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمانشاه، ۱۴۰۲). باتوجه به اهمیت روزافزون گردشگری مذهبی در توسعه پایدار جوامع میزبان، علاقه به این نوع از گردشگری در میان پژوهشگران در حال افزایش است (Iliev, 2020, p. 131). با وجود این، بررسی‌ها نشان می‌دهد در پژوهش‌های منتشر شده درباره گردشگری مذهبی توجه بیشتر محققان بر زیارتگاه‌های واقع شده در منطقه‌های شهری بوده است؛ به طوری که به زیارتگاه‌های واقع در منطقه‌های کم‌جمعیت و روستایی کمتر توجه شده است (رضوی‌زاده و ورشوی، ۱۴۰۲، ص. ۱۲۰). همچنین، در حال حاضر یکی از بزرگ‌ترین معضلاتی که کشور ما در زمینه جذب و توسعه گردشگری با آن مواجه است، نبود تأسیسات اقامتی و خدمات‌رسانی به گردشگران است (جمینی و همکاران، ۱۳۹۳، ص. ۸۲). تعدد و تنوع اقامتگاه‌های لازم گردشگران در یک منطقه ضمن احترام به خواسته‌های آنها، موجب جذب گروه‌های بیشتری از گردشگران می‌شود (برقی و همکاران، ۱۳۹۴، ص. ۵۶). به همین دلیل، شناسایی نواحی مناسب برای توسعه گردشگری در قالب مکان‌یابی نواحی مستعد گردشگری از مباحث مهم برنامه‌ریزی توسعه گردشگری است. در همین راستا و به دنبال کسب منافع بیشتر از پدیده گردشگری و کاهش تخریب محیط زیست در این فضاهای گردشگری، ایده طراحی اکوکمپ‌ها بر مبنای اصول پایداری اکوتوریسم و توسعه پایدار مطرح شده است (احمدی اصل و همکاران، ۱۳۹۸، ص. ۴۲-۴۳). به تبعیت از شرایط حاکم بر گردشگری مذهبی در کشور (خلاً مطالعاتی درباره گردشگری مذهبی در نواحی غیرشهری و ضعف زیرساخت‌های اقامتی برای گردشگران مذهبی و ...)، زیارتگاه ویس‌القرن نیز از چالش‌های مذکور بی‌نصیب نیست و احداث اکوکمپ گردشگری در این منطقه می‌تواند زمینه‌ساز استفاده مناسب از ظرفیت‌های فرهنگی و طبیعی این فضای گردشگری باشد؛ از این رو برای بهره‌برداری بهینه از مزایای مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ... در زیارتگاه ویس‌القرن محققان در مطالعه حاضر درصدد پاسخگویی به سؤال‌های زیر هستند: پهنه‌های مطلوب برای احداث اکوکمپ گردشگری در منطقه نمونه گردشگری زیارتگاه ویس‌القرن کدام است و چه مساحتی از محدوده مطالعه‌شده را پوشش می‌دهد؟

مبانی نظری پژوهش

گردشگری به‌طور سنتی پیوند نزدیکی با مذهب دارد و مذهب به‌عنوان یک انگیزه قدرتمند برای سفر عمل کرده است (Chianeh et al., 2018, p. 205). یک مکان زیارتی را می‌توان به‌عنوان یک مقصد گردشگری مذهبی دناظر گرفت که به حاضران اجازه می‌دهد تا محیطی مذهبی را تجربه کنند (Hung Lee et al., 2021, p. 1-2). به همین دلیل، بسیاری از محققان از مذهب به‌عنوان یک نوع از گردشگری و از گردشگری به‌عنوان یک رسانه مهم برای دین در دنیای معاصر یاد کرده‌اند (Panchenko et al., 2022, p. 508). به‌طور کلی، توسعه گردشگری مذهبی یک پدیده تاریخی و جهانی است (Romanelli et al., 2021, p. 388) و می‌توان چنین عنوان کرد که گردشگری مذهبی قدمتی به اندازه خود دین دارد و در نتیجه، قدیمی‌ترین شکل گردشگری در جهان است (Gedecho, 2014, p. 42). کشش

نیروی درونی و علاقه قلبی از جمله مؤلفه‌های کلیدی است که گردشگران مذهبی را به سوی امکان مذهبی سوق می‌دهد (کروبی و همکاران، ۱۳۹۷، ص. ۴۷۵)

گردشگری مذهبی به‌عنوان یکی از زیربخش‌های صنعت گردشگری (اسماعیلی مهباری و همکاران، ۱۴۰۲، ص. ۱۴۴) وظایف و کارکردهای متعددی (جعفری صمیمی و خبره، ۱۳۹۴، ص. ۹۱) مانند توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مقاصد گردشگری (Singh Manhas & Balakrishnan Nair, 2020, p. 53)، ارتقای سطح کیفیت زندگی جامعه میزبان دارد (Romanelli et al., 2021, p. 388). همچنین، عاملی کلیدی در تأمین معیشت جوامع محلی است (Esubalew et al., 2020, p. 3920). از این رو، چنین عنوان شده است که گردشگری مذهبی پدیده‌ای چندبعدی است که ذی‌نفعان متعددی در روند شکل‌گیری، تداوم و توسعه آن دخیل هستند (اسماعیلی مهباری و همکاران، ۱۴۰۲، ص. ۱۴۴). به همین دلیل، تعریف‌های مختلفی از گردشگری مذهبی ارائه شده است (Chianeh et al., 2018, p. 205).

در یک تعریف ساده گردشگری مذهبی به سفر به مکان‌ها و مقاصد مذهبی اطلاق می‌شود که با انگیزه مذهب و عوامل دیگر صورت می‌گیرد. ارتباط پویا بین دین و گردشگری سبب شده است که از گردشگران مذهبی به‌عنوان شکارچیان تجربه (experience hunters) (معنوی و سرگرمی) یاد شود (Romanelli et al., 2021, p. 386). به عبارتی دیگر، گردشگری مذهبی که عناوین دیگری مانند گردشگری اعتقادی / زیارتی برای آن استفاده شده است، نوعی از گردشگری است که در آن افراد به‌صورت انفرادی یا گروهی برای هدف‌های زیارتی، تبلیغی یا اوقات فراغت (همراهی) سفر می‌کنند (Chianeh et al., 2018, p. 205). گردشگران مذهبی را می‌توان در دو گروه عمده دسته‌بندی کرد: گروه اول کسانی هستند که انگیزه اصلی آنها از سفر، انجام‌دادن امور مذهبی است و گروه دوم شامل گردشگرانی است که ضمن انجام‌دادن زیارت و شرکت در مراسم مذهبی از دیگر جاذبه‌های گردشگری (اعم از مذهبی و غیر مذهبی) بازدید می‌کنند. درواقع، هدف مسافرت آنها چندمنظور و اولویت اصلی آنها زیارت است (جعفری صمیمی و خبره، ۱۳۹۴، ص. ۸۶). در همین راستا، برخی از محققان بین مفاهیم «زیارت» (pilgrimage) و «گردشگری مذهبی» (religious tourism) تفاوتی قائل نمی‌شوند و از نظر آنها این دو مفهوم به نسبت یکسان است؛ اما بر این نکته تأکید کرده‌اند که بین آنها یک تفاوت اساسی وجود دارد که مرتبط با انگیزه مسافران است. به این صورت که گردشگری مذهبی یک رسالت معنوی است که مردم را به سفر ترغیب می‌کند و زیارت، یک هدف آموزشی است که با یک مأموریت معنوی تقویت شده است و درنهایت، به منصفه ظهور می‌رسد (Panchenko et al., 2022, p. 508). از دیگر مفاهیم مرتبط با گردشگری مذهبی، توره‌های مذهبی است که شامل بازدید از کلیساها، معابد، موزه‌ها، صومعه‌ها، زیارتگاه‌ها و مسجدها می‌شود (Hassan et al., 2022, p. 2).

در راستای بهره‌برداری بهینه از ظرفیت‌های صنعت گردشگری بر مبنای اصول توسعه پایدار، مفهوم اکوکمپ‌های گردشگری مطرح شده است (احمدی اصل و همکاران، ۱۳۹۸، ص. ۴۲). باتوجه به ماهیت اکوکمپ‌های گردشگری می‌توان آنها را در زمره فعالیت‌های گردشگری مبتنی بر طبیعت قلمداد کرد که به دنبال رسیدن به آرامش، کشف و یادگیری و فرار به طبیعت است (Komasi et al., 2022). در مباحث مرتبط با گردشگری، اکوکمپ‌ها فضاهایی است که فاقد اثر منفی بر محیط‌های مقصد گردشگری و هماهنگ و سازگار با محیط طبیعی است (Heruyono et al.,

(2021). در یک تعریف ساده اکوکمپ حالتی از عملکرد و ارتباط شکوفا، تماشایی و مثبت‌انگارانه میان انسان‌ها و طبیعت است (Whitworth, 2019). سابقه تأسیس اکوکمپ‌ها به‌ویژه در قاره اروپا به سال 1999 برمی‌گردد و مهم‌ترین هدف‌های آنها عبارت است از: افزایش رضایت مهمانان بهبود کیفیت خدمات، به حداقل رساندن تولید زباله و بازیافت آن، استفاده بهینه از انرژی و آب، عدم آسیب‌رسانی به منابع آب و خاک با تولید فاضلاب، طراحی و نگهداری اکوکمپ‌ها با روش‌های طبیعت‌گرا و سازگار با محیط زیست، اجتناب از استفاده مواد مضر برای محیط زیست، فرآوری و فروش محصولات تولیدشده در منطقه با در نظر گرفتن طبیعت و محیط زیست با توسعه فعالیت‌هایی مانند گردشگری (Utarasakul et al., 2008).

امروزه اکوکمپ‌ها نقش مهمی در توسعه فعالیت‌های گردشگری دارد. نقش اکوکمپ‌ها در صنعت گردشگری حداقل در سه سطح، اقتصاد گردشگری، توزیع و پراکنش گردشگر در نقاط مختلف است. ارائه فضاهای کالبدی مناسب آن به صورت ترکیب فضاهای سربسته و روباز که چشم‌انداز دائمی مناسبی برای گردشگر ایجاد می‌کند، بروز می‌کند (داوری و گندمکار، ۱۳۹۶، ص. ۲).

بررسی‌ها نشان می‌دهد که درباره موضوع مطالعه شده (مکان‌یابی اکوکمپ در مناطق نمونه گردشگری مذهبی) خلأ مطالعاتی شدیدی وجود دارد. با وجود این در ادامه به نتایج چند مطالعه مرتبط اشاره شده است.

آریان‌پور و همکاران (۱۳۹۱) پژوهشی با عنوان «مکان‌یابی دهکده گردشگری در ساحل دریاچه زریوار با بهره‌گیری از تکنیک‌های AHP و GIS» انجام دادند. محققان در این مطالعه با استفاده از شاخص‌های شیب، دید منظر نسبت به دریاچه، فاصله از سکونتگاه، فاصله از مراکز خدماتی-رفاهی، فاصله از مرکز تفریحی موجود، فاصله از خطرهای طبیعی، فاصله از شبکه ارتباطی، مالکیت زمین‌های منطقه، فاصله از خط ساحلی، کاربری زمین‌ها و آفتاب‌گیری اقدام به مکان‌یابی دهکده گردشگری در ساحل دریاچه زریوار کردند. نتایج پژوهش نشان داد که سه محدوده، به‌عنوان سایت‌های مستعد برای احداث دهکده گردشگری شناسایی شده است.

برقی و همکاران (۱۳۹۴) پژوهشی با عنوان «مکان‌یابی احداث کمپینگ در روستاهای هدف گردشگری با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی و مدل AHP: مطالعه موردی: روستای ایبانه» انجام دادند. محققان در این مطالعه اقدام به مکان‌یابی احداث کمپینگ در روستای هدف گردشگری ایبانه با استفاده از لایه‌های کاربری اراضی، مالکیت زمین، فاصله از شبکه ارتباطی، فاصله از مراکز خدماتی، فاصله از رودخانه، فاصله از سکونتگاه، طبقات ارتفاعی، جهت شیب، درصد شیب و فاصله از گسل در سیستم اطلاعات جغرافیایی و مدل AHP کردند. نتایج پژوهش نشان داد که ضلع شرقی روستا پتانسیل بیشتری برای احداث کمپینگ گردشگری دارد.

داوری و گندمکار (۱۳۹۶) پژوهشی با عنوان «مکان‌یابی اکوکمپ‌ها براساس پارامترهای آب‌وهوایی: مطالعه موردی: شهرستان‌های خوانسار و گلپایگان» انجام دادند. محققان در این مطالعه براساس معیارهای دما، بارش، رطوبت نسبی، لایه‌های کاربری اراضی، آبراه‌ها، گسل‌ها، جنس خاک، جنس سنگ و لایه ارتفاعی و تلفیق نتایج مدل AHP و نرم‌افزار GIS اکوکمپ‌های گردشگری را در شهرستان‌های خوانسار و گلپایگان شناسایی کردند. نتایج پژوهش نشان داد که شهرستان‌های خوانسار و گلپایگان سطح بسیار مناسبی را برای احداث اکوکمپ در فضای محدودی از منطقه مطالعه‌شده پوشش داده است.

آمار و ابراهیمی (۱۳۹۶) پژوهشی با عنوان «تحلیل مکانی فضایی مراکز مذهبی در شهرستان رامسر و نقش آن در توسعه گردشگری» انجام دادند. تحلیل مکانی فضایی مراکز مذهبی در شهرستان رامسر نشان داد که عامل ارتفاع یکی از علل اثرگذار بر تعداد گردشگران مذهبی در محدوده مطالعه شده است.

موسوی و همکاران (۱۳۹۷) پژوهشی با عنوان «تحلیل مکانی و قابلیت‌سنجی پهنه‌های مستعد توسعه گردشگری در شهرستان فسا» انجام دادند. محققان در این در مطالعه اقدام به قابلیت‌سنجی پهنه‌های مستعد توسعه گردشگری در شهرستان فسا با استفاده از شاخص‌های تراکم جاذبه، ارتفاع، شیب و پوشش گیاهی تفاضلی نرمال شده کردند. نتایج پژوهش نشان داد که محدوده مطالعه شده بیشترین پتانسیل را برای گردشگری ورزشی و طبیعی دارد.

احمدی اصل و همکاران (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان «مطالعات مکان‌یابی اکوکمپ‌ها با استفاده از روش ارزیابی TOPSIS: مورد شناسی: مناطق گردشگری استان لرستان» انجام دادند. محققان در این مطالعه اقدام به مکان‌یابی اکوکمپ‌ها در منطقه‌های گردشگری استان لرستان با استفاده از مدل TOPSIS کردند. همچنین، آنها برای مکان‌یابی اکوکمپ‌ها از معیارهای تعداد گردشگران، آب‌وهوا، منابع آبی، دید و منظر، مخاطره‌های طبیعی، اراضی مناسب، راه‌های ارتباطی، فاصله از منطقه‌های مسکونی، جاذبه‌های طبیعی و پوشش گیاهی استفاده کردند. نتایج نشان داد که منطقه گردشگری دریاچه گهر برای احداث اکوکمپ با امتیاز ۰/۷۱۱ اولویت اول را دارد و تالاب‌های ولی‌عصر با ارزش ۰/۳۹۴ در اولویت آخر قرار گرفته است.

قرخلو و همکاران (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان «گردشگری مذهبی و شناسایی محدوده‌های احداث کمپ فراغتی شهری با رویکرد تحلیل سلسله‌مراتبی و منطق فازی در GIS: شهر مقدس قم» انجام دادند. محققان در این مطالعه اقدام به شناسایی محدوده‌های احداث کمپ فراغتی برای توسعه گردشگری مذهبی در شهر قم کردند. آنها در این مطالعه با رویکرد تحلیل سلسله‌مراتبی و منطق فازی در GIS و با استفاده از معیارهای اقتصادی (متشکل از زیرمعیارهای کمی هزینه، منطبق بر نیاز مصرف، نزدیکی به بازار)، امنیتی (متشکل از زیرمعیارهای آرامش محیط، روشنایی محله و دسترسی به تجهیزات)، زیست‌محیطی-کالبدی (متشکل از زیرمعیارهای نزدیکی به رودخانه، کیفیت فضای سبز، تداوم زمانی مراجعه، توزیع متعادل در شهر و سلامت زیستی) و دسترسی (متشکل از زیرمعیارهای حمل و نقل، راه‌های دسترسی، قربت به جاذبه‌ها، دوری از کاربری‌های مزاحم، واقع‌شدن در اراضی مناسب و گره‌های ترافیکی) اقدام به اولویت‌بندی منطقه‌های هشت‌گانه شهر قم کردند. نتایج پژوهش نشان داد که منطقه‌های ۴، ۸، ۲ و ۳ بهترین گزینه‌ها برای احداث کمپ فراغتی در محدوده مطالعاتی است.

صیدایی و صادقی (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان «مکان‌یابی احداث اکوکمپ‌های گردشگری عشایری در منطقه چهارمحال و بختیاری» انجام دادند. محققان در این مطالعه اقدام به مکان‌یابی اکوکمپ‌های گردشگری عشایری در منطقه چهارمحال و بختیاری با استفاده از شاخص‌های ارتفاع، شیب، خاک، کاربری و پوشش اراضی، نزدیکی به منابع آب، دوری از منطقه‌های حفاظت شده، فاصله از خط گسل، فاصله از زمین لغزش، متوسط دما سالانه، متوسط بارش سالانه، نزدیکی به جاده ارتباطی، نزدیکی به شهر، نزدیکی به روستا، تراکم جمعیت استفاده کردند. نتایج پژوهش نشان داد که محدوده مطالعاتی ظرفیت‌های چشمگیری برای احداث اکوکمپ دارد.

ابوی پژوهشی با عنوان «نقشه‌برداری گردشگری: مروری بر نقشه‌برداری و استفاده از GIS» انجام داد. محقق در این مطالعه درباره کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی در گردشگری نشان داد که استفاده از این سیستم با درست کردن نقشه‌های پایه، فایل‌های دیجیتال برای نقشه‌های اینترنتی و تولید نقشه مقاصد گردشگری، ارائه کوتاه‌ترین مسیر برای رسیدن به یک مقصد خاص، وضعیت محیط ژئوفیزیکی مقصد، بهترین زمان سال برای بازدید، طبقه‌بندی جاذبه‌ها، الگوی توزیع امکانات رفاهی و محصولات گردشگری در ارائه راهنمایی به گردشگران و شناسایی و یافتن بهترین نقاط گردشگری نقش کارآمدی دارد (Ebooy, 2017).

قربانزاده و همکاران پژوهشی با عنوان «نقشه‌برداری مناطق بالقوه گردشگری مبتنی بر طبیعت با استفاده از سیستم‌های تصمیم‌گیری GIS در استان آذربایجان شرقی» انجام دادند. محققان در این مطالعه از ۱۵ معیار با تأکید بر فاصله (فاصله تا آبشار، سد، چشمه، جنگل ضعیف، پیست اسکی، چشم‌انداز / منظر ویژه، دریاچه و تالاب، رودخانه اصلی، علفزار، چشمه آب گرم، باغ، مسیر پرندنگری، کمپینگ، غار و جنگل انبوه) استفاده کردند و در نهایت، محدوده مطالعه‌شده را براساس گردشگری مبتنی بر طبیعت پهنه‌بندی کردند (Ghorbanzadeh et al., 2019).

ناس و ایلهام پژوهشی با عنوان «نقشه‌برداری فرهنگ محلی پیشرو بخش گردشگری Cirebon با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی GIS» انجام دادند. محققان در این مطالعه با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی اقدام به پهنه‌بندی جاذبه‌های گردشگری فرهنگی بخش گردشگری شهر سیریون (Cirebon) در کشور اندونزی کردند. نتایج پژوهش نشان داد که تهیه نقشه‌های مکانی از جاذبه‌های گردشگری مذهبی و ارائه آنها به گردشگران می‌تواند به‌عنوان رسانه‌ای برای دولت محلی در راستای ترویج گردشگری فرهنگی مورد استفاده قرار گیرد (Nas & Ilham, 2021).

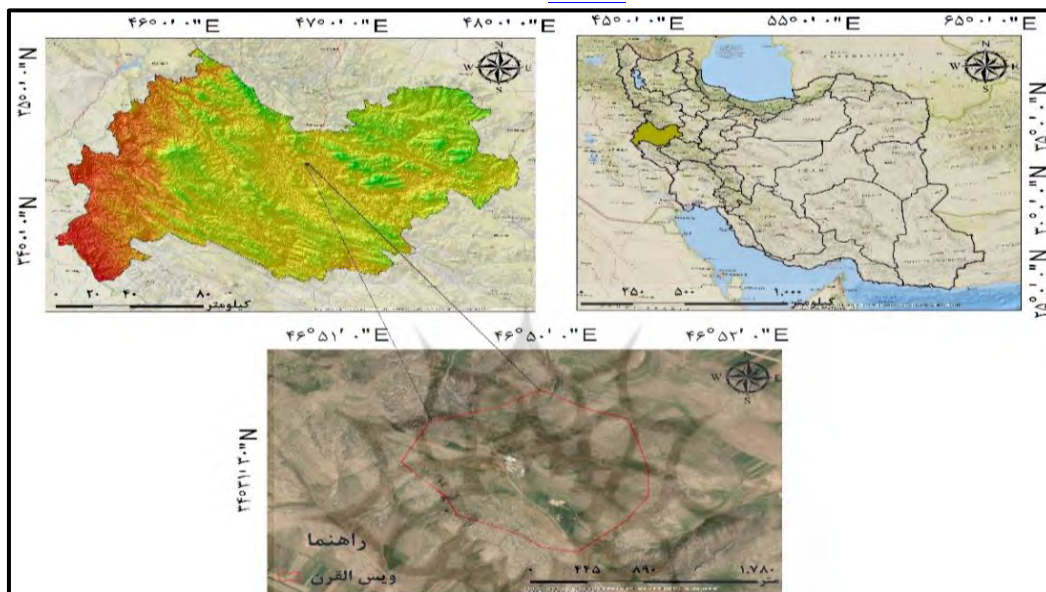
اونیچنکو و همکاران پژوهشی با عنوان «ایجاد سری نقشه‌های گردشگری به‌عنوان یک نوع نقشه‌برداری سیستم منطقه‌ای گردشگری» انجام دادند. محققان در این مطالعه در راستای توسعه گردشگری در کشور اوکراین با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی اقدام به تهیه مسیرهای بهینه برای بازدید از جاذبه‌های گردشگری کردند. نتایج پژوهش نشان داد که خروجی نقشه‌ها علاوه بر تأمین نیازهای گردشگران برای سفر نشان‌دهنده اهمیت مطالعات جغرافیای مدرن در توسعه گردشگری بوده است (Onyshchenko et al., 2022).

بررسی و مرور مطالب منتشرشده درباره موضوع مطالعه‌شده نشان می‌دهد که باوجود اهمیت گردشگری مذهبی در توسعه و ترویج دین مبین اسلام و جایگاه آن در دستیابی به توسعه پایدار مقاصد گردشگری در کشورمان مطالعات محدودی درباره گردشگری مذهبی و به‌ویژه مکان‌یابی اکوکمپ‌ها در منطقه‌های نمونه گردشگری مذهبی صورت گرفته است و تأکید محققان بر دیگر ابعاد گردشگری و به‌ویژه فضاهای شهری بوده است؛ بنابراین پژوهش حاضر به لحاظ موضوع بررسی‌شده نوآوری دارد. به همین دلیل، می‌تواند مبنایی برای سایر مطالعات در آینده باشد.

معرفی محدوده مطالعاتی

منطقه نمونه گردشگری ویس‌القرن یکی از منطقه‌های نمونه گردشگری استان کرمانشاه است که به لحاظ موقعیت در طول جغرافیایی ۴۶ درجه و ۵۰ دقیقه و عرض ۳۴ درجه و ۳۱ دقیقه قرار گرفته است. موقعیت توپوگرافی این

فضای جغرافیایی^۱ شرایط را برای برگزاری دوره‌های آموزشی و ورزش‌های هوایی (پاراگلایدر) به‌گونه‌ای فراهم آورده است که موجب شکل‌گیری گردشگری ماجراجویانه در این فضای جذاب شده است (اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمانشاه، ۱۴۰۲). در واقع، باتوجه به شرایط موجود در منطقه نمونه گردشگری ویس‌القرن می‌توان ترکیبی از گردشگری مذهبی و گردشگری ماجراجویانه را در آن مشاهده کرد. در هر صورت جذابیت این فضای گردشگری تا حدی است که سالانه هزاران زائر و گردشگر به سوی خود جذب می‌کند. در شکل ۱ موقعیت جغرافیایی محدوده مطالعه شده آمده است (شکل ۱).

شکل ۱: موقعیت محدوده مطالعه شده (منبع: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کرمانشاه، ۱۴۰۰)

Fig 1: The location of the study area

روش‌شناسی پژوهش

مطالعه حاضر به لحاظ روش‌شناسی از نوع پژوهش‌های کمی و کاربردی است که در آن برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های لازم از ترکیبی از روش‌های اسنادی (مطالعه مقاله‌های مرتبط با موضوع مطالعه شده، داده‌های سازمانی و ...) و پیمایشی (اخذ نظرهای کارشناسان و محققان) استفاده شده است. به‌طور کلی، مراحل انجام‌دادن پژوهش را می‌توان در بندهای زیر خلاصه کرد:

مرحله اول: مرور منابع و استخراج مؤلفه‌ها و معیارهای مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری: پس از مطالعه منابع مرتبط با موضوع مطالعه شده، مؤلفه‌ها و معیارهای مرتبط با مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری در قالب پنج مؤلفه اصلی (توپوگرافی، اقلیمی، لیتولوژی، هیدرولوژی و انسانی-زیست‌محیطی) و ۱۲ معیار (ارتفاع، شیب، زاویه تابش سالانه خورشید، زمین‌شناسی، فاصله از نقاط زمین لغزش، فاصله از رودخانه، فاصله از جاده، کاربری اراضی، شاخص تفرق پوشش گیاهی، فاصله از قبرستان، فاصله از بارگاه ویس‌القرن و فاصله تا سایت پرواز پاراگلایدر) شناسایی و استخراج

^۱ ارتفاع این جاذبه گردشگری از سطح دریا ۱۸۶۶ متر است.

شد (جدول ۱). گفتنی است که باتوجه به فضای به‌نسبت کوچک محدوده مطالعه‌شده، برخی از لایه‌ها به‌دلیل یکسان‌بودن در محدوده مطالعاتی (بارش، دما، فاصله از شهر، فاصله از روستا، فاصله از منابع آلاینده و ...) حذف شده است؛ زیرا این لایه‌ها در این محدوده طبقات یکسانی داشته و در مکان‌یابی نهایی اثری نداشته است.

جدول ۱: فاکتورهای مؤثر بر مکان‌یابی مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری

Table 1: Factors affecting the positioning of tourism eco-camps

مؤلفه	معیار	مؤلفه	معیار
توپوگرافی	ارتفاع	انسانی-زیست‌محیطی	فاصله از جاده
اقلیمی	شیب		کاربری اراضی
لیتولوژی	زاویه تابش سالانه خورشید		شاخص تفرق پوشش گیاهی
هیدرولوژی	زمین‌شناسی		فاصله از قبرستان
	فاصله از نقاط زمین لغزش		فاصله از بارگاه ویس‌القرن
	فاصله از رودخانه	فاصله تا سایت پرواز پاراگلایدر	

منبع: آریان‌پور و همکاران (۱۳۹۱)، برقی و همکاران (۱۳۹۴)، داوری و گندمکار (۱۳۹۶)، آمار و ابراهیمی (۱۳۹۶)، موسوی و همکاران (۱۳۹۷)، احمدی اصل و همکاران (۱۳۹۸)، قرخلو و همکاران (۱۳۹۹) و *et al.* (2019) Ghorbanzadeh

مرحله دوم: تهیه لایه‌های لازم برای مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری: در این مرحله برخی از لایه‌ها مثل جاده، آرامگاه و گورستان زیارتگاه ویس‌القرن، سایت پرواز و ... از نرم‌افزار گوگل ارث و برخی دیگر از لایه‌ها مانند ارتفاع، پوشش گیاهی، کاربری اراضی، نقاط زمین‌لغزش با داده‌های سنجش از دور استخراج شد. گفتنی است که دو لایه شیب و رودخانه از لایه ارتفاع استخراج شده است.

مرحله سوم: پردازش داده‌ها: در این مرحله با استفاده از ابزارهای موجود در نرم‌افزار GIS پردازش‌هایی مانند تبدیل لایه‌های وکتوری به رستری و در ادامه، وزن‌دهی به طبقات اصلی (در پنج طبقه اهمیت بسیار زیاد = ارزش ۹، زیاد = ۷، متوسط = ۵، کم = ۳ و بسیار کم = ۱) انجام گرفته است. همچنین، برای وزن‌دهی به لایه‌های استفاده‌شده از نظرهای ۱۲ کارشناس و محقق که در زمینه موضوع مطالعه‌شده، تجربه‌های ارزشمندی داشته‌اند، استفاده شده است. مرحله چهارم: تهیه و تفسیر پهنه‌های نهایی: در مرحله پایانی مطالعه حاضر با استفاده از روش هم‌پوشانی (Overlay) و مجموع وزن‌ها (Weighted Sum) محدوده مطالعه‌شده به لحاظ استعداد اکوکمپ گردشگری پهنه‌بندی شده است. پهنه‌بندی مذکور در طبقات پنج‌گانه (بسیار مناسب، مناسب، به‌نسبت مناسب، نامناسب و بسیار نامناسب) استخراج و سپس مساحت هریک از پهنه‌ها گزارش و تفسیرهای لازم ارائه شده است.

یافته‌های پژوهش و تجزیه و تحلیل

در مطالعه حاضر متناسب با مراحل تشریح شده در بخش روش تحقیق، ابتدا لایه‌های دوازده‌گانه مدنظر برای مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری در زیارتگاه ویس‌القرن براساس پنج مؤلفه کلیدی تهیه و در ادامه، نقشه نهایی محدوده مطالعه‌شده متناسب با هدف اصلی پژوهش (مکان‌یابی اکوکمپ در منطقه نمونه گردشگری ویس‌القرن) تولید شده است.

تهیه لایه‌های مربوط به معیارهای دوازده‌گانه مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری

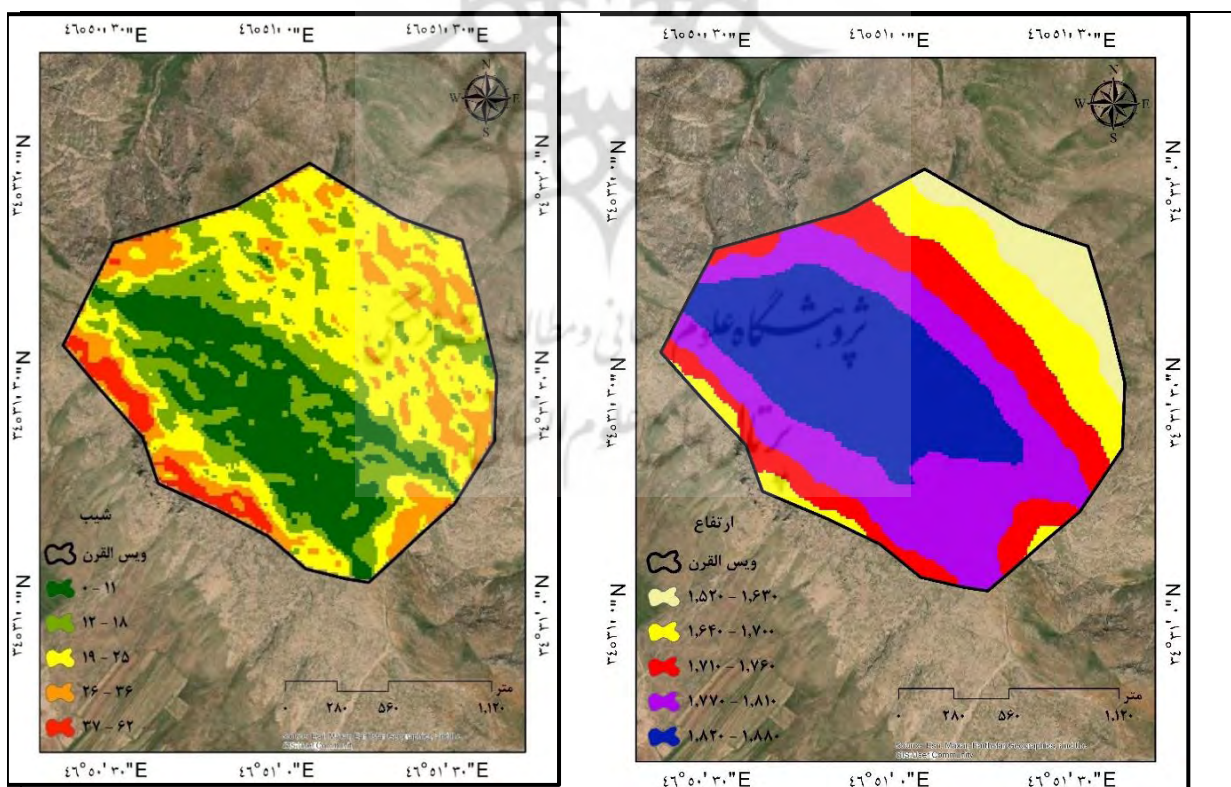
برای تهیه لایه‌ها مؤلفه توپوگرافی که دو معیار ارتفاع و شیب را پوشش می‌دهد، با در نظر گرفتن وزن زیرمعیارها (طبقات)، دو لایه مذکور تهیه شده است (جدول ۲ و شکل ۲). همان‌طور که ملاحظه می‌شود شیب کمتر، اهمیت بیشتر و ارتفاع بیشتر، بیشترین اهمیت را دارد. در مجموع، فضاهای واقع در بخش مرکزی و جنوب غربی محدوده مطالعه‌شده به لحاظ دو معیار شیب و ارتفاع شرایط مناسب‌تری را برای احداث اکوکمپ گردشگری داشته است.

جدول ۲: وزن زیرمعیارهای مؤلفه توپوگرافی برای احداث اکوکمپ گردشگری

Table 2: The weight of the sub-criteria of the topographical component for the construction of a tourism eco-camp

وزن	زیرمعیار	معیار	وزن	زیرمعیار	معیار
۹	۱۱-۰	شیب	۱	۱۶۳۰-۱۵۲۰	ارتفاع
۷	۱۸-۱۲		۳	۱۷۰۰-۱۶۴۰	
۵	۲۵-۱۹		۵	۱۷۶۰-۱۷۱۰	
۳	۳۶-۲۶		۷	۱۸۱۰-۱۷۷۰	
۱	۶۲-۳۷		۹	۱۸۸۰-۱۸۲۰	

منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲

شکل ۲: لایه‌های مؤلفه توپوگرافی (ارتفاع و شیب) برای احداث اکوکمپ گردشگری (منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲)

Fig 2: Topographic component layers (height and slope) for the construction of tourism eco-camp

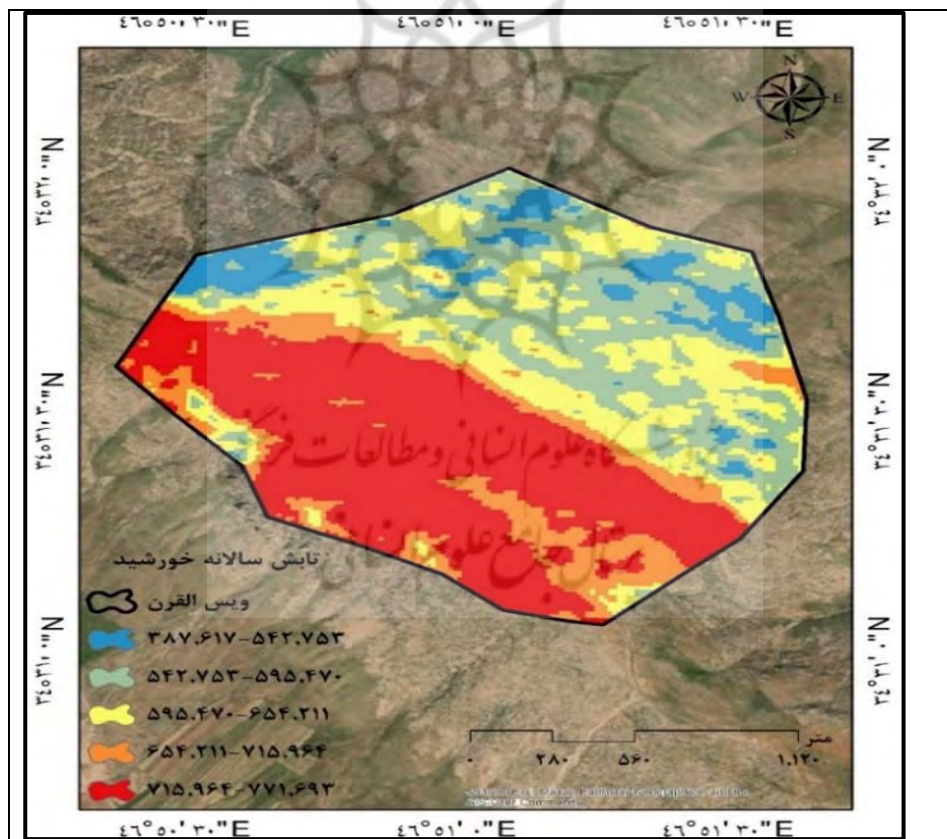
برای تهیه لایه زاویه تابش سالانه خورشید که تنها معیار مؤلفه اقلیمی در مطالعه حاضر است، وزن زیرمعیارها و نقشه نهایی تهیه شده است (جدول ۳ و شکل ۳). همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد بخش جنوبی و جنوب غربی محدوده مطالعه شده شرایط بهتری را برای هدف اصلی مدنظر داشته است.

جدول ۳: وزن زیرمعیارهای مؤلفه توپوگرافی برای احداث اکوکمپ گردشگری

Table 3: The weight of the sub-criteria of the topographical component for the construction of a tourism eco-camp

وزن	زیرمعیار	معیار
۱	زاویه تابش بسیار کم (۳۸۷۶۱۷-۵۴۲۷۵۳)	زاویه تابش سالانه خورشید
۳	زاویه تابش کم (۵۹۵۴۷۰-۵۴۲۷۵۳)	
۵	زاویه تابش متوسط (۶۵۴۲۱۱-۵۹۵۴۷۰)	
۷	زاویه تابش زیاد (۷۱۵۹۶۴-۶۵۴۲۱۱)	
۹	زاویه تابش بسیار زیاد (۷۷۱۶۹۳-۷۱۵۹۶۴)	

منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲

شکل ۳: لایه اقلیمی (زاویه تابش سالانه خورشید) برای احداث اکوکمپ گردشگری (منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲)

Fig 3: Climatic layer (annual solar radiation angle) for the construction of tourism eco-camp

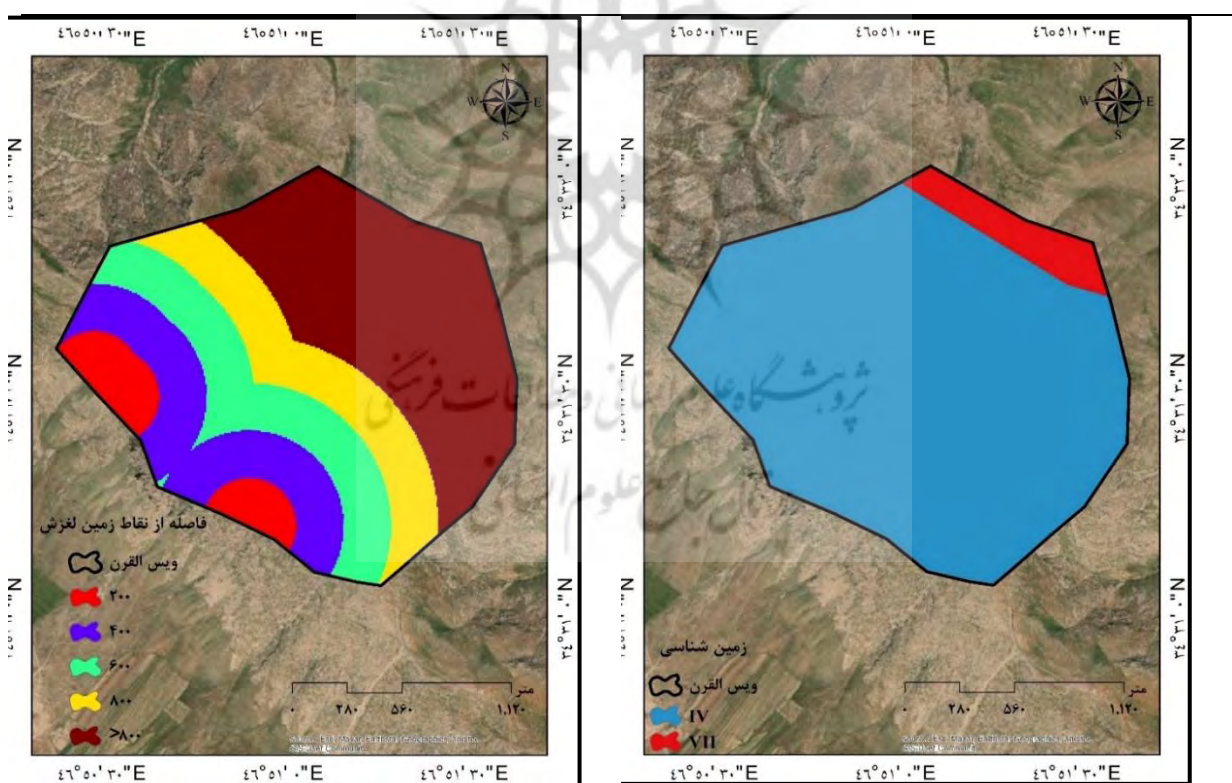
وزن و لایه‌های مؤلفه لیتولوژی که دو معیار زمین‌شناسی و فاصله از نقاط لغزش را پوشش می‌دهد در ادامه، تهیه شده است (جدول ۴ و شکل ۴). یافته‌های نشان می‌دهد که بیشتر محدوده مطالعه شده به لحاظ زمین‌شناسی با سنگ‌های متوسط تا مقاوم پوشش داده شده است و بخش شرقی، شمال شرقی و شمالی محدوده مطالعه شده از نظر فاصله از نقاط زمین لغزش در شرایط نسبی بهتری قرار دارد.

جدول ۴: وزن زیرمعیارهای مؤلفه توپوگرافی برای احداث اکوکمپ گردشگری

Table 4: The weight of the sub-criteria of the topography component for the construction of a tourism eco-camp

وزن	زیرمعیار	معیار	وزن	زیرمعیار	معیار
۱	۲۰۰-۰	فاصله از نقاط زمین لغزش	۳	سست (VII)	زمین‌شناسی
۳	۴۰۰-۲۰۰		۷	متوسط تا مقاوم (IV)	
۵	۶۰۰-۴۰۰		-	-	
۷	۸۰۰-۶۰۰		-	-	
۹	> ۸۰۰		-	-	

منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲

شکل ۴: لایه‌های مؤلفه لیتولوژی (زمین‌شناسی و فاصله از نقاط زمین لغزش) برای احداث اکوکمپ گردشگری (منبع: یافته‌های

پژوهش ۱۴۰۲)

Figure 4: Layers of the lithology component (geology and distance from the landslide points) for the construction of the tourism eco-camp.

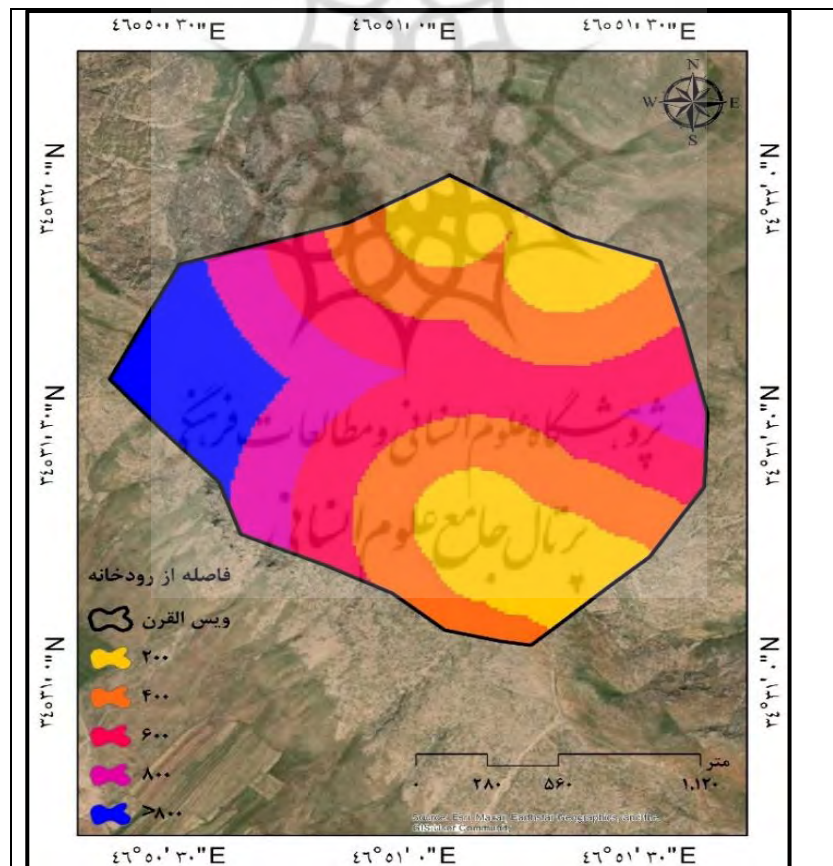
لایه فاصله از رودخانه تنها معیار مؤلفه هیدرولوژی در مطالعه حاضر است که در ادامه، نقشه و وزن زیرمعیارهای آن تهیه شده است (جدول ۵ و شکل ۵). نتایج نشان می‌دهد که بخش غربی محدوده مطالعه شده به لحاظ معیار فاصله از رودخانه در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

جدول ۵: وزن زیرمعیارهای فاصله از رودخانه برای احداث اکوکمپ گردشگری

Table 5: The weight of the sub-criteria of the distance from the river for the construction of a tourism eco-camp

وزن	زیرمعیار	معیار
۱	۲۰۰-۰	فاصله از رودخانه
۳	۴۰۰-۲۰۰	
۵	۶۰۰-۴۰۰	
۷	۸۰۰-۶۰۰	
۹	> ۸۰۰	

منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲

شکل ۵: لایه هیدرولوژی (فاصله از رودخانه) برای احداث اکوکمپ گردشگری (منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲)

Figure 5: Hydrological layer (distance from the river) for the construction of tourism eco-camp

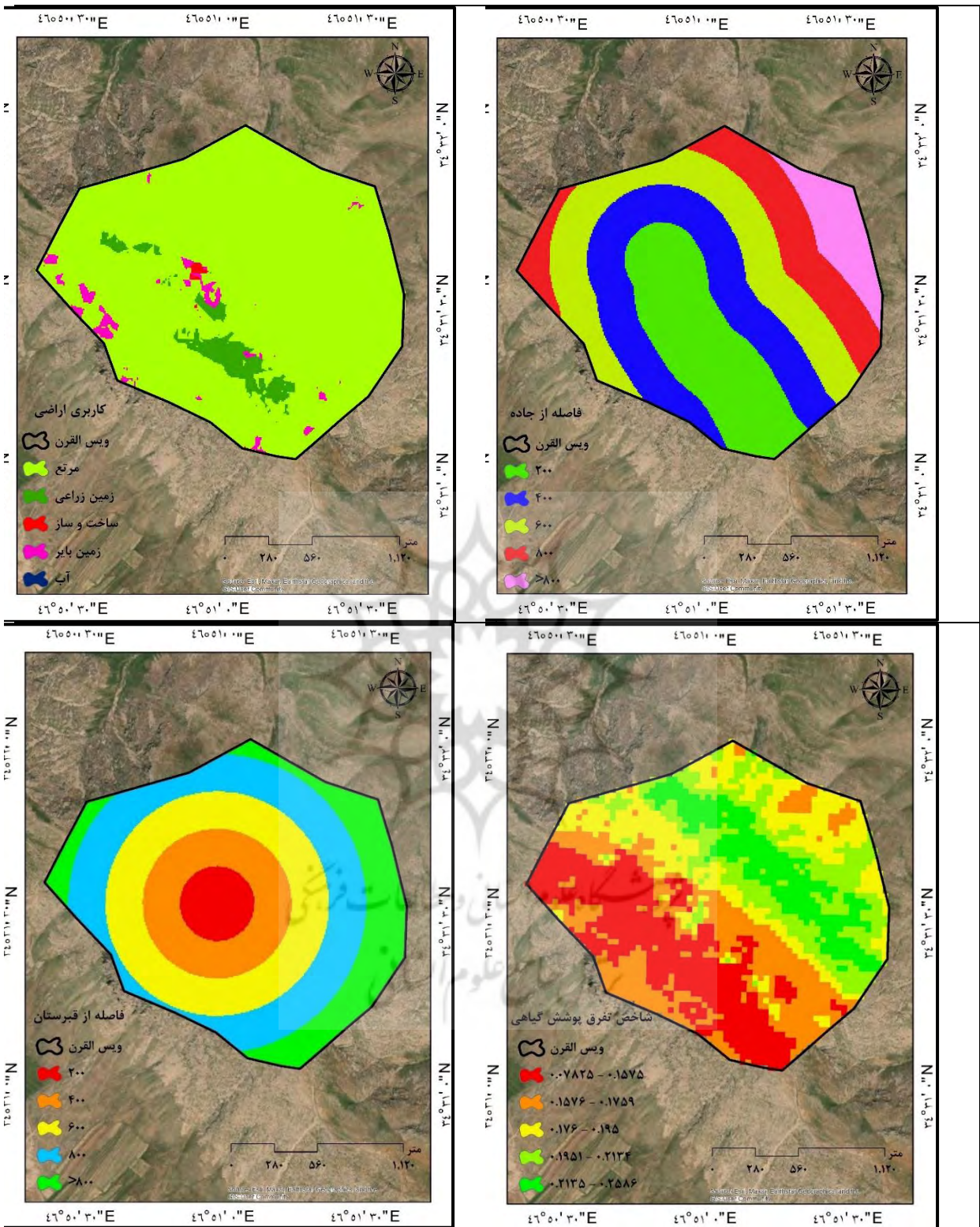
برای تهیه لایه‌های مربوط به مؤلفه انسانی-زیست‌محیطی که شش معیار فاصله از جاده، کاربری اراضی، شاخص تفرق پوشش گیاهی، فاصله از قبرستان، فاصله از بارگاه ویس‌القرن و فاصله تا سایت پرواز پاراگلایدر را شامل می‌شود، اوزان مربوط به زیرمعیارها در نظر گرفته شده و در ادامه، نقشه‌های هریک ترسیم شده است (جدول ۶ و شکل ۶). همان‌طور که ملاحظه می‌شود براساس هریک از معیارهای فوق، محدوده مطالعه شده اشکال متفاوتی دارد که با ترکیب آنها می‌توان به هدف مدنظر دست پیدا کرد.

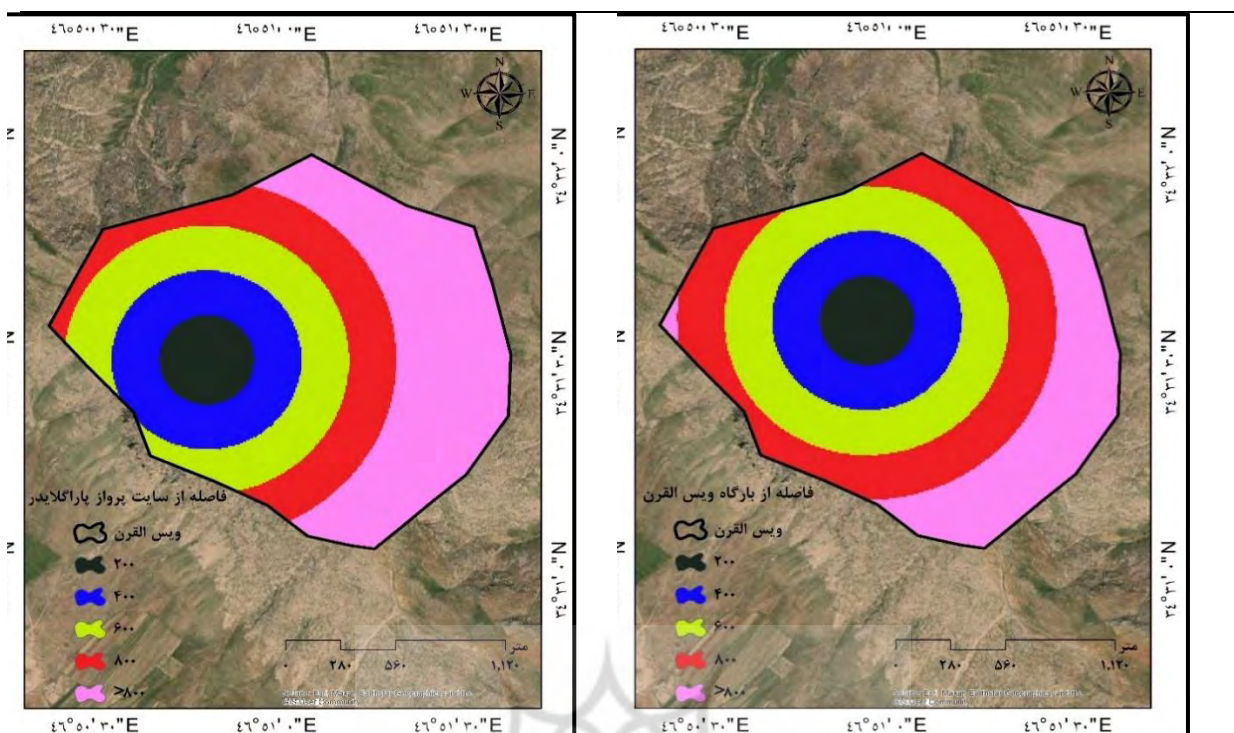
جدول ۶: وزن زیرمعیارهای مؤلفه انسانی-زیست‌محیطی برای احداث اکوکمپ گردشگری

Table 6: The weight of the sub-criteria of the human-environmental component for the construction of a tourism eco-camp

وزن	زیرمعیار	معیار	وزن	زیرمعیار	معیار
۷	مرتج	کاربری اراضی	۹	۲۰۰-۰	فاصله از جاده
۵	زمین زراعی		۷	۴۰۰-۲۰۰	
۳	ساخت‌وساز		۵	۶۰۰-۴۰۰	
۹	زمین بایر		۳	۸۰۰-۶۰۰	
۱	منبع آب		۱	> ۸۰۰	
۱	۲۰۰-۰	فاصله از قبرستان	۹	پوشش گیاهی بسیار کم تراکم (۰/۱۵۷۵ - ۰/۰۷۸۲۵)	شاخص تفرق پوشش گیاهی
۳	۴۰۰-۲۰۰		۷	پوشش گیاهی کم تراکم (۰/۱۷۵۹ - ۰/۱۵۷۶)	
۵	۶۰۰-۴۰۰		۵	پوشش گیاهی با تراکم به نسبت زیاد (۰/۱۹۵ - ۰/۱۷۶)	
۷	۸۰۰-۶۰۰		۳	پوشش گیاهی با تراکم زیاد (۰/۲۱۳۴ - ۰/۱۹۵۱)	
۹	> ۸۰۰		۱	پوشش گیاهی با تراکم بسیار زیاد (۰/۲۵۸۶ - ۰/۲۱۳۵)	
۱	۲۰۰-۰	فاصله تا سایت پرواز پاراگلایدر	۳	۲۰۰-۰	فاصله از بارگاه ویس‌القرن
۳	۴۰۰-۲۰۰		۹	۴۰۰-۲۰۰	
۵	۶۰۰-۴۰۰		۷	۶۰۰-۴۰۰	
۷	۸۰۰-۶۰۰		۵	۸۰۰-۶۰۰	
۹	> ۸۰۰		۱	> ۸۰۰	

منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲

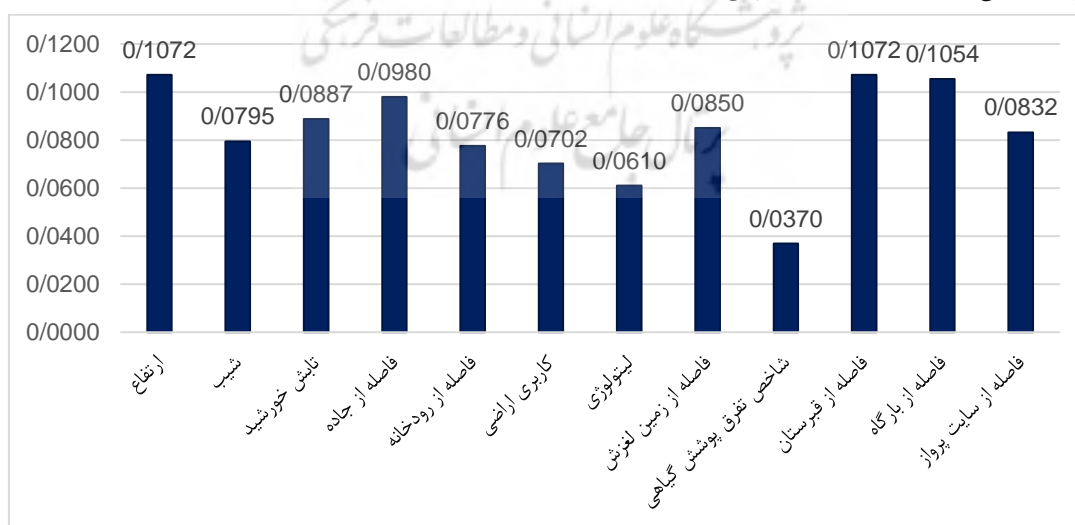

شکل ۶: لایه‌های مؤلفه انسانی-زیست محیطی برای احداث اکوکمپ گردشگری (منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲)

Fig 6: Layers of the human-environmental component to build a tourism eco-camp

پهنه‌بندی نهایی محدوده مطالعاتی در راستای مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری

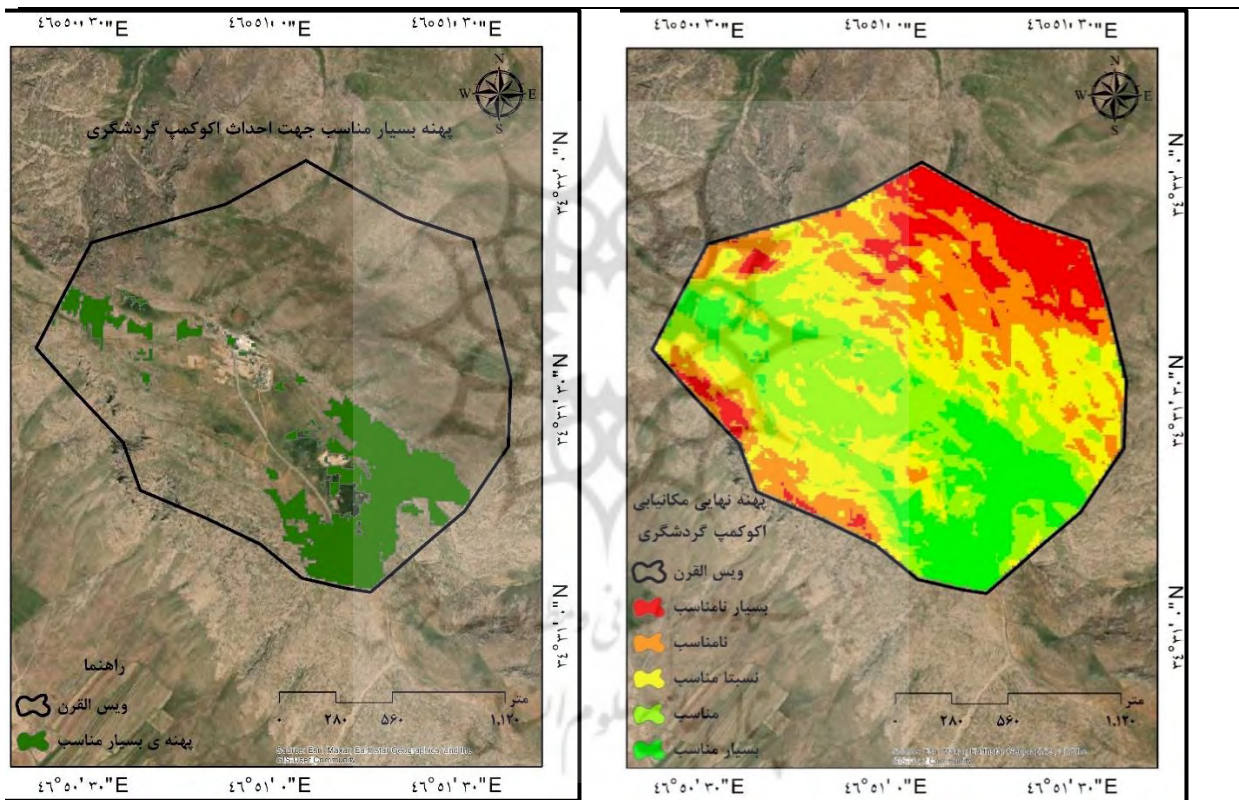
برای تهیه خروجی نهایی بر اساس نظرهای کارشناسان، معیارهای دوازده‌گانه وزن‌دهی شده است. همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد (شکل ۷) دو معیار ارتفاع و فاصله از قبرستان با وزن مشابه ۰/۱۰۷۲ بیشترین وزن و معیار شاخص پوشش گیاهی پوشش تفرق گیاهی با وزن ۰/۰۳۷۰ کمترین وزن را دارد.

شکل ۷: وزن معیارهای مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری (منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲)

Fig 7: Weight of tourism eco-camp location criteria

پس از وزن‌دهی به معیارها تمامی لایه‌های بررسی شده با هم تلفیق و پهنه‌بندی محدوده مطالعه شده به لحاظ مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری در قالب نقشه‌های نهایی و جدول مربوط ارائه شده است (شکل ۸ و جدول ۷). یافته‌ها نشان می‌دهد اگر فضای بررسی شده را از وسط به دو نیمکره شمالی و جنوبی تقسیم کنیم، بخش جنوبی آن شرایط مساعدی برای احداث اکوکمپ گردشگری دارد؛ اما به‌طور کلی، می‌توان چنین عنوان کرد که پهنه‌های بسیار مناسب برای احداث اکوکمپ گردشگری در بخش جنوب و جنوب شرقی و بخش غربی محدوده مطالعاتی قرار گرفته است. نتایج اعداد و ارقام حاصل از پهنه‌بندی نهایی محدوده مطالعاتی به لحاظ ظرفیت احداث اکوکمپ گردشگری نشان می‌دهد که از مجموع ۲۱۹/۳۹ هکتار فضای بررسی شده برای احداث اکوکمپ گردشگری حدود ۳۲/۲ هکتار در پهنه بسیار مناسب، ۵۵/۰۳ هکتار در پهنه مناسب، ۶۰/۷۶ هکتار در پهنه به‌نسبت مناسب، ۴۵/۷۳ هکتار در پهنه نامناسب و ۲۵/۶۶ هکتار در پهنه بسیار نامناسب قرار گرفته است.

شکل ۸: پهنه‌بندی محدوده مطالعه شده به لحاظ مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری (منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲)

Fig 8: Zoning of the study area in terms of the location of the tourism eco-camp

جدول ۷: مساحت پهنه‌های شناسایی شده در راستای مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری

Table 7: The area of the spaces identified for locating the tourism eco-camp

پهنه	مساحت (هکتار)	درصد
بسیار مناسب	۳۲/۲	۱۴/۶۸
مناسب	۵۵/۰۳	۲۵/۰۸
به نسبت مناسب	۶۰/۷۶	۲۷/۶۹
نامناسب	۴۵/۷۳	۲۰/۸۵
بسیار نامناسب	۲۵/۶۶	۱۱/۷
مجموع	۲۱۹/۳۹	۱۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲

نتیجه‌گیری

گردشگری مذهبی یکی از ابعاد اصلی گردشگری به‌ویژه در کشورهای مسلمان است که علاوه بر انجام دادن تکالیف مذهبی و تأمین آسایش روحی گردشگران مزایای متعددی را برای مقاصد گردشگری به‌ویژه در ابعاد اقتصادی به همراه دارد. با وجود این، تنوع امکانات و خدمات لازم گردشگران به شیوه‌های مختلف می‌تواند در افزایش جذابیت مقاصد گردشگری مؤثر باشد. یکی از مهم‌ترین راهبردها در راستای توسعه گردشگری پایدار، احداث اکوکمپ‌های گردشگری است که ضمن سازگاری با فضای جغرافیایی مقاصد گردشگری تأمین‌کننده بخش چشمگیری از نیازهای اقتصادی جوامع میزبان است. در این راستا، مکان‌یابی احداث اکوکمپ‌های گردشگری در منطقه‌های نمونه گردشگری مذهبی که جذابیت‌های ویژه‌ای برای گردشگران دارد می‌تواند ارزش و جایگاه فضاهای گردشگری مذهبی را دوچندان کند؛ از این رو هدف پژوهش حاضر مکان‌یابی اکوکمپ گردشگری در منطقه نمونه گردشگری مذهبی ویس‌القرن در استان کرمانشاه است که در آن از ۱۲ معیار کلیدی مکان‌یابی احداث اکوکمپ‌های گردشگری استفاده شده است.

نتایج پژوهش نشان داد متناسب با هدف اصلی پژوهش به زیرمعیارها و معیارهای پژوهش وزن‌های متفاوتی اختصاص داده و لایه‌های مدنظر تهیه و درنهایت، محدوده مطالعه شده براساس پتانسیل مکان‌یابی احداث اکوکمپ گردشگری پهنه‌بندی شده است. به این صورت که از مساحت کل محدوده مطالعه شده ۳۲/۲ هکتار که ۱۴/۶۸ درصد از این فضا را پوشش می‌دهد، در پهنه بسیار مناسب برای احداث اکوکمپ گردشگری قرار گرفته است. این پهنه‌ها در بخش جنوب و جنوب شرقی و قسمت محدودی از آن در بخش غربی محدوده مطالعاتی قرار گرفته است. با توجه به محدوده جغرافیایی به نسبت وسیع شناسایی برای احداث اکوکمپ گردشگری از این فضاهای علاوه بر احداث اکوکمپ گردشگری مذهبی می‌توان برای متنوع سازی گردشگری در منطقه نمونه گردشگری ویس‌القرن استفاده‌های دیگری کرد. احداث پارک و فضای سبز، توسعه سایت پرواز پاراگلایدر و ... نمونه‌هایی از پیشنهادها کاربردی درباره توسعه زیرساخت‌های گردشگری در محدوده مطالعاتی است. با وجود اهمیت گردشگری مذهبی در دین مبین اسلام و اهمیت آن در ابعاد مختلف توسعه پایدار، مطالعه حاضر می‌تواند مبنایی برای سایر مطالعات درباره موضوع مطالعه شده باشد. با وجود این، محققان در دستیابی به هدف‌های پژوهش با محدودیت‌هایی از جمله دسترسی محدود به لایه‌های

اطلاعاتی لازم، کمبود آمار و داده‌های موثق درباره تعداد و انگیزه‌های گردشگران زیارتگاه ویس‌القرن و ... مواجه بوده‌اند. در راستای توسعه مطالعات مرتبط با موضوع بررسی شده، عناوین زیر برای آینده پیشنهاد می‌شود: استفاده و مقایسه روش‌ها مختلف هم‌پوشانی برای مکان‌یابی اکوکمپ در منطقه‌های نمونه گردشگری مذهبی، شناسایی پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعه گردشگری مذهبی.

منابع

احمدی اصل، فاطمه، مؤمنی، کورش، عطاریان، کورش، و مقیمی، نوید (۱۳۹۸). مطالعات مکان‌یابی اکوکمپ‌ها با استفاده از روش ارزیابی TOPSIS (مورد‌سناسی: مناطق گردشگری استان لرستان). *فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای*، ۹(۳۳)، ۴۱-۵۶.

<https://doi.org/10.22111/gaij.2019.5079>

اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی استان کرمانشاه (۱۴۰۲). *مناطق نمونه گردشگری*.

<https://kermanshah.mcth.ir>

اسماعیلی مهیاری، مصطفی، ایرانی، حمیدرضا، و نورمندی‌پور، وحید (۱۴۰۲). مرور کتاب‌سنجی بر پژوهش‌های گردشگری مذهبی. *مطالعات مدیریت گردشگری*، ۱۸(۶۱)، ۱۳۹-۱۶۸.

<https://doi.org/10.22054/tms.2023.73129.2821>

آریان‌پور، آزاد، خوش‌نظر، مامند، تقوایی، مسعود، و جمینی، داود (۱۳۹۱). مکان‌یابی دهکده گردشگری در ساحل دریاچه زریوار با بهره‌گیری از تکنیک‌های AHP و GIS. *مطالعات اجتماعی گردشگری*، ۱(۱)، ۷۷-۸۹.

<http://journalitor.ir/Article/13950819101203896>

آمار، تیمور، و ابراهیمی، مازیار (۱۳۹۶). تحلیل مکانی فضایی مراکز مذهبی در شهرستان رامسر و نقش آن در توسعه گردشگری. *اولین همایش بین‌المللی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پاک*، همدان.

<https://civilica.com/doc/691546>

برقی، حمید، رحیمی، داریوش، و رحیمی، راضیه (۱۳۹۴). مکان‌یابی احداث کمپینگ در روستاهای هدف گردشگری با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی و مدل AHP (مطالعه موردی: روستای ابیانه). *برنامه‌ریزی فضایی*، ۵(۲)،

https://sppl.ui.ac.ir/article_20596.html، ۷۴-۵۵

جعفری صمیمی، احمد، و خبره، شیما (۱۳۹۴). اثر گردشگری مذهبی بر رشد اقتصادی در استان‌های ایران. *فضای گردشگری*، ۴(۱۵)، ۸۵-۱۰۳.

https://gits.malayer.iau.ir/article_520086.html?lang=fa

جمینی، داود، جمشیدی، علیرضا، کماسی، حسین، و آریان‌پور، آزاد (۱۳۹۳). *نگاهی به توسعه یافتگی شهرستان روانسر*. حافظه برتر اندیش.

داوری، مائده، و گندمکار، امیر (۱۳۹۶). مکان‌یابی اکوکمپ‌ها براساس پارامترهای آب‌وهوایی (مطالعه موردی: شهرستان‌های خوانسار و گلپایگان). *اولین کنفرانس ملی اندیشه‌ها و فناوری‌های نوین در علوم جغرافیایی*،

<https://civilica.com/doc/679498> دانشگاه زنجان.

رضوی‌زاده، ندا، و ورشوی، سمیه (۱۴۰۲). مرور صوری و محتوایی مطالعات زیارت و گردشگری مذهبی در ایران

(۱۴۰۰-۱۳۸۲). فصلنامه مطالعات اجتماعی گردشگری، ۱۱(۲۲)، ۹۳-۱۳۲.

<https://rimag.ricest.ac.ir/fa/Article/37470>

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کرمانشاه (۱۴۰۰). آمار و اطلاعات مکانی استان کرمانشاه. بخش آمار و اطلاعات،

<https://kermanshah.mporg.ir>. کرمانشاه.

سجاسی قیداری، حمدالله، و کامرانی فر، حدیث (۱۳۹۳). برنامه‌ریزی راهبردی توسعه گردشگری مذهبی کلانشهر مشهد. اولین همایش بین‌المللی علمی-راهبردی توسعه گردشگری جمهوری اسلامی ایران، مشهد.

<https://civilica.com/doc/337865>

صدیایی، سید اسکندر، و صادقی، حجت‌الله (۱۴۰۲). مکان‌یابی احداث اکوکمپ‌های گردشگری عشایری در منطقه

چهارم‌حال و بختیاری. مطالعات برنامه‌ریزی قلمرو کوچ‌نشینان، ۳(۱)، ۱۳-۳۰.

https://www.jsnap.ir/article_167726.html

عربشاهی، معصومه، بهبودی، امید، و شاه ابراهیمی، روح‌ا... (۱۳۹۵). شناسایی و رتبه‌بندی عوامل رفاهی مؤثر در

گردشگری مذهبی شهر مشهد با استفاده از تکنیک‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره (AHP). خراسان بزرگ، ۷(۲۳)،

https://jgk.imamreza.ac.ir/article_137866.html ۷۵-۸۸.

عنابستانی، زهرا، و رجبی، آریتا (۱۳۹۳). بررسی اثرات حضور گردشگران مذهبی بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی

از دیدگاه روستائیان (مطالعه موردی: روستای نوده انقلاب شهرستان خوشاب). پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی،

<https://doi.org/10.22067/jrrp.v3i7.38625>، ۱۱۵-۱۲۷، ۳(۷).

قرخلو، مهدی، توکلی نغمه، مصطفی، و گروسی، علیرضا (۱۳۹۹). گردشگری مذهبی و شناسایی محدوده‌های احداث

کمپ فراغتی شهری با رویکرد تحلیل سلسله‌مراتبی و منطق فازی در GIS (شهر مقدس قم). مطالعات مدیریت

گردشگری، ۱۵(۵۱)، ۲۰۷-۲۲۸.

<https://doi.org/10.22054/tms.2020.12738.1350>

کروبی، مهدی، بهاری، جعفر، محمدی، سمیرا، بذله، مرجان، و بهاری، شهلا (۱۳۹۷). تحلیل نقش اماکن مذهبی در

جذب گردشگر. جغرافیا و روابط انسانی، ۱(۱)، ۴۶۴-۴۷۸.

https://www.gahr.ir/article_68553.html

محمودی، حمیده، قاسمی، مریم، و شایان، حمید (۱۳۹۴). واکاوی اثرات گردشگری مذهبی بر توسعه اقتصادی

سکونتگاه‌های روستایی (مورد مطالعه: حوزه نفوذ گردشگاهی شهر مشهد). مطالعات جغرافیایی مناطق خشک،

۲۰(۲)، ۹۰-۷۱.

https://jargs.hsu.ac.ir/article_161390.html?lang=fa

موسوی، سید حجت، نظری، نجمه، و غلامی، یونس (۱۳۹۷). تحلیل مکانی و قابلیت سنجی پهنه‌های مستعد توسعه

گردشگری در شهرستان فسا. جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، ۲۹(۴)، ۱۴۵-۱۶۸.

<https://doi.org/10.22108/gep.2019.115384.1116>

References

- Abbas, E. W., Jumriani, J., Handy, M. R. N., Syaharuddin, S., & Izmi, N. (2021). Actualization of religious values through religious tourism on the river as a source of social studies learning. *Al-Ishlah: Journal Pendidikan*, 13(3), 1663-1669. <https://doi.org/10.35445/alishlah.v13i3.1013>
- Ahmadi Asl, F., Momeni, D., Atariyan, D., & Moghimi, N. (2019). Studies on Eco-Camp location using TOPSIS method (Case study: Tourism areas in Lorestan province). *Geography And Territorial Spatial Arrangement*, 9(33), 41-56. <https://doi.org/10.22111/gaij.2019.5079> [In Persian].
- Amar, T., & Ebrahimi, M. (2016). *Spatial analysis of religious centers in Ramsar city and its role in tourism development*. The First International Conference On Tourism, Geography And Clean Environment, Hamadan. <https://civilica.com/doc/691546> [In Persian].
- Anabestani, Z., & Rajabi, A. (2014). Effects of religious tourists on rural development of rural settlements from the perspective (Case study: Nodeh-e-Enghelab village in khushab county). *Journal Of Research and Rural Planning*, 3(7), 115-127. <https://doi.org/10.22067/jrrp.v3i7.38625> [In Persian].
- Arabshahi, M., Behbodi, O., & Shahebrahimi, R. (2016). Identify and rank the factors influencing the welfare of religious tourism in Mashhad using multi-Criteria decision-making techniques (AHP). *Journal of Great Khorasan*, 7(23), 74-88. https://jgk.imamreza.ac.ir/article_137866.html [In Persian].
- Aryanpoor, A., Khoshnazar, M., Taghvayi, M., & Jamini, D. (2012). Tourist hamlet located on the Shore of Zarivar Lake using AHP and GIS techniques. *Journal Of Social Studies Tourism*, 1(1), 77-89. <http://journalitor.ir/Article/13950819101203896> [In Persian].
- Ayorekire, J., Obua, J., Mugizi, F., & Byaruhanga, B. M. (2020). Opportunities and challenges of religious tourism development in uganda: Policy planning and institutional perspectives. *International Journal Of Religious Tourism And Pilgrimage*, 8(3), 144-158. <https://doi.org/10.21427/v3jj-zg88>
- Barghi, H., Rahimi, D., & Rahimi, R. (2015). Site selection of construction camping in tourism villages using geographical information system and AHP technique (Case study: Abyaneh village). *Spatial Planning*, 5(2), 55-74. https://sppl.ui.ac.ir/article_20596.html [In Persian].
- Chianeh, R. H., Del Chiappa, G., & Ghasemi, V. (2018). Cultural and religious tourism development in Iran: prospects and challenges. *Anatolia*, 29(2), 204-214. <https://doi.org/10.1080/13032917.2017.1414439>
- Davari, M., & Gandhamkar, A. (2016). *Locating ecocamps based on weather parameters (Case study: Khwansar and Golpayegan cities)*. The First National Conference Of New Ideas And Technologies In Geographic Sciences, Zanjan university. <https://civilica.com/doc/679498> [In Persian].
- Eboy, O. V. (2017). Tourism mapping: an overview of cartography and the use of GIS. *BIMP-EAGA Journal for Sustainable Tourism Development*, 6(1), 61-67. <http://dx.doi.org/10.51200/bimpeagajtsd.v6i1.3068>
- Esfandyari, H., Choobchian, S., Momenpour, Y., & Azadi, H. (2023). Sustainable rural development in northwest Iran: Proposing a wellness-based tourism pattern using a structural equation modeling approach. *Humanities And Social Sciences Communications*, 10(1), 1-15. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01943-0>
- Esmaeili Mahyari, M., Irani, H. R., & Noormandipour, V. (2023). Bibliometric review on religious tourism studies. *Tourism Management Studies*, 18(61), 139-168. <https://doi.org/10.22054/tms.2023.73129.2821> [In Persian].
- Esubalew, B., Solomon, N., & Akele, B. (2020). Religious tourism practices potentials and challenges: The case of dire Sheikh Hussein area south east ethiopia. *Journal Of the Social Sciences*, 48(3), 3919-3938. <http://www.apcjss.com>
- Gedecho, E. K. (2014). Challenges of religious tourism development: the case of gishen mariam ethiopia. *American Journal of Tourism Research*, 3(2), 42-57. <https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20153115547>
- General Department of Cultural Heritage Tourism and Handicrafts of Kermanshah Province. (2023).

- Sample areas of tourism.* <https://kermanshah.mcth.ir> [In Persian].
- Gharakhlou, M., Tavakoli Naghme, M. T. N., & Garousi, A. (2020). Identify the location of the camp of religious tourism and leisure city with AHP and fuzzy logic in GIS (The holy city of Qom). *Tourism Management Studies*, 15(51), 207-228. <https://doi.org/10.22054/tms.2020.12738.1350> [In Persian].
- Ghorbanzadeh, O., Pourmoradian, S., Blaschke, T., & Feizizadeh, B. (2019). Mapping potential nature-based tourism areas by applying GIS-decision making systems in east Azerbaijan province Iran. *Journal Of Ecotourism*, 18(3), 261-283. <https://doi.org/10.1080/14724049.2019.1597876>
- Hassan, T., Carvache-Franco, M., Carvache-Franco, W., & Carvache-Franco, O. (2022). Segmentation of religious tourism by motivations: A study of the pilgrimage to the city of mecca. *Sustainability*, 14(13), 7861. <https://doi.org/10.3390/su14137861>
- Heruyono, A., Herdiansyah, H., & Putri, L. G. S. (2021 June). Environmental ethics perspective in fostering environmental awareness in the bandung eco-camp community. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 802, No. 1, p. 012050). IOP Publishing. <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/802/1/012050>
- Hung Lee, T., Jan, F. H., & Lin, Y. H. (2021). How authentic experience affects traditional religious tourism development: Evidence from the Dajia Mazu pilgrimage taiwan. *Journal Of Travel Research*, 60(5), 1140-1157. <http://dx.doi.org/10.1177/0047287520921240>
- Iliev, D. (2020). The evolution of religious tourism: Concept segmentation and development of new identities. *Journal Of Hospitality and Tourism Management*, 45(15), 131-140. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2020.07.012>
- Jafari Samimi, A., & Khobreh, S. (2015). The effect of religious tourism on economic growth in the provinces of Iran. *Geographical Journal Of Tourism Space*, 4(15), 82-103. https://gits.malayer.iau.ir/article_520086.html?lang=fa [In Persian].
- Jamini, D., & Dehghani, A. (2022). Evaluation and analysis of resilience of rural tourism and identification of key drivers affecting it in the face of the Covid-19 pandemic in Iran. *Journal Of Research and Rural Planning*, 11(4), 99-116. <https://doi.org/10.22067/jrrp.v11i4.2208.1056>
- Jamini, D., Jamshidi, A., Komasi, H., & Aryanpoor, A. (2015). *An enquiry into the developmental of ravansar township*. Hafeze Bartar Andish publication. [In Persian].
- Karoubi, M., Bahari, J., Mohammadi, S., Bazleh, M., & Bahari, S. (2018). Analysis of the role of religious places in attracting tourist. *Geography and Human Relationships*, 1(1), 464-478. https://www.gahr.ir/article_68553.html [In Persian].
- Komasi, H., Hashemkhani Zolfani, S., & Cavallaro, F. (2022). The COVID-19 pandemic and nature-based tourism scenario planning approach (Case study of nature-based tourism in Iran). *Sustainability*, 14(7), 3954. <https://doi.org/10.3390/su14073954>
- Mahmoudi, H., Ghasemi, M., & Shayan, H. (2015). An analysis of the effects of religious tourism on economic development in rural settlements (Case study: Hinterland of Mashhad County). *Journal Of Arid Regions Geographic Studies*, 5(20), 71-90. https://jargs.hsu.ac.ir/article_161390.html?lang=fa [In Persian].
- Mousavi, S. H., Nazari, N., & Gholami, Y. (2019). Spatial analysis and capability assessment of tourism susceptible zones in Fasa County. *Geography And Environmental Planning*, 29(4), 145-168. <https://doi.org/10.22108/gep.2019.115384.1116> [In Persian].
- Mwebaza, S., Jjuuko, J., & Kesande, P. (2018). Religious tourism and pilgrimage: conflicts and challenges: (A case of the namugongo martyrs shrines in uganda). *Turystyka Kulturowa*, 7(8), 117-131. <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:199479165>
- Management and Planning Organization of Kermanshah Province. (2021). *Statistics and spatial information of Kermanshah province*. Department of statistics and information, Kermanshah. <https://kermanshah.mporg.ir> [In Persian].
- Nas, C., & Ilham, W. (2021). Mapping leading local culture of cirebon tourism sector using geographic information system (GIS). *Journal Teknologi Dan Open Source*, 4(1), 19-27. <https://dx.doi.org/10.36378/jtos.v4i1.805>
- Onyshchenko, M., Ostroukh, V., Lepetiuk, V., & Pidlisetska, I. (2022). Creation of tourist maps series as

- a type of regional system tourism mapping. *The Cartographic Journal*, 59(1), 69-82. <https://doi.org/10.1080/00087041.2021.1937827>
- Panchenko, S., Karopol, O., Chuchalin, O., Kolisnychenko, T., Sefikhanova, K., & Dragomirova, I. (2022). Topical issues in the field of religious tourism current challenges. *Journal Of Environmental Management & Tourism*, 13(2), 507-514. [https://doi.org/10.14505/jemt.v13.2\(58\).20](https://doi.org/10.14505/jemt.v13.2(58).20)
- Pezeshki, A., Kalantari, N., Pourreza, A., & Roudsari, A. H. (2023). Food as a tourism attraction: food tourism policy analyzing in Iran. *Rosa Dos Ventos - Turismo E Hospitalidade*, 15(1), 199-225. <https://sou.ucs.br/revistas/index.php/rosadosventos/article/view/300>
- Razavizadeh, N., & Varshoe, S. (2023). A formal and contentual review of pilgrimage and religious tourism studies in Iran (2003-2021). *Journal Of Social Studies Tourism*. 11(22), 93-132. <https://rimag.ricest.ac.ir/fa/Article/37470> [In Persian].
- Romanelli, M., Gazzola, P., Grechi, D., & Pollice, F. (2021). Towards a sustainability-oriented religious tourism. *Systems Research and Behavioral Science*, 38(3), 386-396. <https://doi.org/10.1002/sres.2791>
- Ruttanavisanon, W., & Agmapisarn, C. (2022). Religious tourism in Thailand-A review of thai literature from 2012-2021. *Social Science Asia*, 8(1), 12-25. <http://164.115.28.46/nrtejournal/content/index/164>
- Seidaie, S. S., & Sadeghi, H. O. (2023). Locating the construction of nomadic tourism ecocamps in Chaharmahal and Bakhtiari region. *Nomadic Territory Planning Studies*, 3(1), 13-30. https://www.jsnap.ir/article_167726.html [In Persian].
- Singh Manhas, P., & Balakrishnan Nair, B. (2020). Strategic role of religious tourism in recuperating the indian tourism sector post-COVID-19. *International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage*, 8(7), 52-66. <https://doi.org/10.21427/ka25-fq52>
- Sojasi Qaedari, H., & Kamrani Far, H. (2013). *Strategic planning for the development of religious tourism in the metropolis of Mashhad*. The First International Scientific-Strategic Conference on The Development of Tourism in The Islamic Republic of Iran, Mashhad. <https://civilica.com/doc/337865> [In Persian].
- Utarasakul, T., Lekprayoon, C., Pradatsundarasar, A., & Thirakhupt, K. (2008). *Eco-camping site: As a tool for ecotourism development in sri nan national park, nan province, Thailand*. Oral Presentation in FORTROP International Conference, Kasetsart University, Bangkok, Thailand. <https://frc.forest.ku.ac.th/frcdatabase/bulletin/Document/VOLUME10-7-Utarasakul.pdf>
- Whitworth, L. (2019). Goodbye gauley mountain hello eco-camp: Queer environmentalism in the anthropocene. *Feminist Theory*, 20(1), 73-92. <https://doi.org/10.1177/1464700118788684>
- Yeoman, I., & McMahon-Beatte, U. (2016). The future of food tourism. *Journal Of Tourism Futures*, 2(1), 95-98. <https://doi.org/10.1108/JTF-12-2015-0051>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی